

Čís. 6117.

Otázku, zda patronátní břemena náležejí k věcným právům, pro něž dle §u 3 zákona ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. zák. lze podati odpor proti závadprostému odepsání, jest rozhodnouti v nesporném řízení dle onoho zákona. Pod výrazem »věcná práva« rozumí se v §u 3 zák. všechna věcná břemena, zejména také t. zv. reální břemena. Výrazem, že právo musí býti na statku »zapsáno«, rozumí se, že musí na statku váznouti.

Patronátní práva, váznoucí na statku, od něhož má býti část bezzávadně odepsána, opravňují k odporu podle §u 3 zák., ať jsou v pozemkové knize zapsána čili nic.

(Rozh. ze dne 15. června 1926, R I 472/26, 473/26.)

Ve vyzývacím řízení podle zákona ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. z. za účelem odepsání poz. parcel v usnesení ze dne 31. prosince 1925 uvedených byla česká finanční prokuratura v Praze vyrozuměna jménem nadace ve prospěch kostela v N. a jménem státu Československé republiky (finančního eráru) dne 25. ledna 1926 a podala proti zamýšlenému závad prostému odepsání odpor jménem kostela v N. a břemen patronátních. Soud první stolice doručil odpor držiteli svěřenského panství, k němuž náležely ony pozemkové parcely. Rekursní soud vyhověl rekursu držitele svěřenského panství a změnil napadené usnesení v ten rozum, že se odpor finanční prokuratury, pokud byl podán též jménem patronátních břemen, nepřijímá na soud. Důvody: Podle výslovného předpisu §u 3 zákona ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. zák. jest účelem vyzývacího řízení, by všechny osoby, pro které jsou zapsána věcná práva na dotyčném statku, byly vyrozuměny o zamýšleném závad prostém odepsání části statku a aby se jim tím poskytla příležitost případný odpor ve lhůtě projevit. Česká finanční prokuratura v Praze ani netvrdí, že patronátní břemena, jichž bližšího obsahu ostatně neuvádí, jsou na statku v zemských deskách zapsána, a také nepřicházejí v tomto směru podle lustra patronátní břemena mezi věcnými břemeny ve vložce čís. 776 zem. desk zapsanými. Pokud tedy podáním ze dne 13. února 1926 podala odpor též jménem patronátních břemen, není odpor ten v tomto vyzývacím řízení přípustným a musí jí býti ponecháno, aby si své případné nároky proti držiteli svěřenského panství provedla samostatně, od tohoto vyzývacího řízení neodvisle.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Nejprve třeba uvážiti, sluší-li spornou hmotněprávní otázku, zda patronátní břemena náležejí k věcným právům, pro něž dle §u 3 zákona ze dne 6. února 1869, čís. 18 ř. z. lze podati odpor proti závad prostému, rozhodnouti v nesporném řízení dle tohoto zákona či odkázati věc na příslušný pořad sporný, v kterémž případě byl by odpor

musil býti odmítnut a odporující účastníci na pořad ten poukázáni. Zajisté, že sluší ji řešiti hned v tomto nesporném řízení, neboť zákon přikázal k němu i rozhodování o odporech, o nichž musí býti provedeny důkazy o sporných skutečnostech (§ 9—12), tím spíše tedy musí zde řešena býti otázka čistě právní, která skutkového šetření nevyžaduje. V tom smyslu rozumí se v novější praxi i §u 2 čís. 7 nesp. říz., že pro pouhou právní otázku nelze odkazovati na pořad práva. Žadatel opíral se ve svém rekursu proti vyrozumění o odporu jen o doslov §u 3 zákona, jenž právo odporu dává majitelům »věcných práv« na statku »zapsaných«, kdežto prý patronátní břemena nejsou věcnými právy a také nejsou na statku zapsána. Avšak to jsou důvody jen zdánlivé. Neboť věcnými právy myslí tu zákon všechna věcná břemena, zejména tedy také t. zv. reální břemena, nemůžeť býti o tom sporu, že má na mysli na př. i výměnky, jenže je označil podle kladné stránky (práva), ne podle trpné (břemeno). Zkrátka výraz »věcná práva« má zde znamenati totéž, co v §u 9 knih. zák. výraz »věcná práva a břemena«. Také v §u 12 klade knih. zákon do jedné řady a tedy na roveň služebnosti a reální břemena. Podobně i v §u 7 zákona zem. pro Čechy ze dne 5. prosince 1874, čís. 92 z. zák. o vnitřním zařízení knih jest ve výrazu »věcná práva« zahrnuto i právo radikovaných živností, ač to také není věcné právo v technickém smyslu (srov. čl. VII. úv. pat. k živn. řádu a plen. rozh. býv. víd. nejv. soudu z 25. února 1896 k němu). Co však se týče výrazu, že právo musí být na statku »zapsáno«, důvod to, jež i rekursní soud přijal, je to opět jen úzký výraz, jenž nechce říci nic jiného, než že právo musí na statku váznouti, ať již mocí zápisu nebo právní své povahy, t. j. mocí právního předpisu. Podobně jest užito v §u 47 odst. 3 náhr. zák. výrazu »práva zapsaná« místo »váznoucí«, jak již ve zdejší rozhodnutí čís. 4771 sb. n. s. podrobně dolíčeno. Vždyť záleží jen na tom, že je tu věcné (reální) břemeno, t. j. že realita je z jeho plnění práva, nerozhoduje však, z jakého důvodu břemeno to vzniklo, zda je ku vzniku třeba zápisu knihovního, či zakládá-li se věcnost již v předpisu zákona. Jiných důvodů proti odporu církevních ústavů, k jichž prospěchu sporná břemena slouží a jichž právy tedy jsou, žadatel neuvedl. Nicméně musil by míti se svým rekurse úspěch, i kdyby měl pravdu třeba z jiných důvodů, pročez dlužno otázku zkoumati i věcně. Tu však není mezi patronátními a jinými věcnými břemeny rozdílu, neboť potřebují-li reální jistoty a jsou tedy oprávněna k odporu tato jiná břemena, platí to i o patronátních. Stačí odkázati na zdejší rozhodnutí čís. 1849 sb. n. s., kde dolíčeno, že by rozprodejem (rozparcelováním) statku, při němž by nezůstal ani kmenový zbytek, patronát pomínul a odprodejem pozemků že by se ztenčila jistota za jeho břemena, ježto patronát zůstane u kmenového zbytku statku, pročez již tam uznáno, že v takových případech odpor dle §u 3 cit. zák. přísluší. Má se to tedy s patronátními břemeny podstatně jinak, než s daněmi, poplatky a jinými veřejnými dávkami zákonného zástavního práva na realitě požívajícími, neboť tyto závazky na oddělených částech reality nezanikají, nýbrž vážnou na nich i po oddělení a mohou se z nich uspokojiti. Patronát věcný nemusí sice býti na statku knihovně zapsán, ale může; je-li tedy zapsán, jsou

tím zapsána i břemena tvořící jeho závazkovou stránku, a v tom případě musila by býti přenesena při oddělení části statku již dle doslovu Šu 3 cit. zák., ježto právě jsou zapsána. Ale když na zápisu nesejde, poněvadž statek za ně ručí i bez zápisu, musí totéž platiti i v případě, že zápisu není. (Srovnej též rozhodnutí čis. 4880 sb. n. s.) Poukazuje-li tedy rekursní soud odporující stranu, aby si své nároky neodvisle od vyzývacího řízení provedla, přehlíží, že kdyby strana ta odpor v tomto řízení vyzývacím promeškala a na bezzávadné odepsání dojíti nechala, již by práv na odepsanou část nadobro pozbyla a nároky řečené by provésti nemohla. Nezbývá tedy žadateli, než aby bud' břemena patronátní dal dle Šu 1 citovaného zákona na oddělené pozemky zapsati, nebo se s oprávněnými církevními ústavy jinak dohodl, jak již v rozhodnutí shora citovaném čis. 1849 naznačeno.

Čís. 6118.

Pozemková reforma.

Výpověď zabraného majetku okresní soud pouze doručuje, není však oprávněn vydati usnesení, příkazující vyklizení, aniž jest třeba, by vypovězenému připomínal, že musí vypovězené nemovitosti po vypršení výpovědní lhůty vykliditi a že mu přísluší stížnost proti výpovědi.

(Rozh. ze dne 15. června 1926, R I 533/26.)

Do výpovědi Státního pozemkového úřadu ze zabraného majetku, doručené prvním soudem vlastníku, vznesl tento rekurs, jemuž rekursní soud nevyhověl. Nejvyšší soud nevyhověl dovolačímu rekursu.

Důvody:

Námítka, že okresní soud neučinil o výpovědi usnesení, nýbrž prostě ji doručil, je planá. Výpověď dává dle Šu 12 náhr. zák. Státní pozemkový úřad a okresní soud podle polohy věci, pokud se týče bydliště osoby vypovězené ji pouze doručí, jak výslovně § 18 téhož zákona nařizuje. Tento takto k doručení příslušný okresní soud není nejen povinen, nýbrž ani oprávněn o výpovědi nějaké usnesení činiti, bylo by tedy také docela zbytečno, by legálnost její, to jest její podmínky a obsah zkoumal, neboť výsledek toho zkoumání byl by bezcenným, poněvadž nesměl by ho vůči žádné se stran nijak užiti, neboť nesmí výpověď ani zamítnouti, ani za platnou prohlásiti, nýbrž ať je dobrá nebo špatná, beze všeho vlastního zásahu pouze a prostě doručiti. Teprv proti doručené výpovědi přísluší vypovězené straně stížnost, ve které teprv důvody její nezákonnosti mohou býti rozvinuty, takže teprve rekursní soud se o výpovědi usnáší a legálnost její zkoumá a dle výsledku bud' stížnost zamítne jako bezdůvodnou a tím výpověď uzná za platnou nebo stížnosti jako důvodné vyhoví a výpověď zruší, a to po případě ovšem teprve po konaném šetření, je-li ho třeba. Nikdy však nemá možnosti a příčiny zrušiti vyřízení okresního soudu a jemu nové